

sammen om et bedre miljø

hias

årsrapport 2011

- Eid av Hamar, Løten, Ringsaker og Stange kommuner
- 1974** Stiftet med bakgrunn i Mjøsaksjon
 - 1977** Avløpsrenseanlegg tatt i bruk
 - 1987** Vannverk og renovasjonsordning tillagt Hias
 - 1991** Driftsassistanse for renseanlegg i fylket etablert
Forsyning av Mjøsvann til Løten
 - 1998** Driftsassistanse for vannverk i fylket etablert

Innhold

Hva vil framtida bringe	4
God gevinst av energiledelse	6
Om Hias	7
Organisasjon og administrasjon	9
Vann	11
Avløp	12
Renovasjon	15
Klipp fra Hias Avis:	
<i>Mot normalt</i>	16
<i>Vi kaster mat verdt 2000 kroner</i>	18
<i>Norgesrekord i strømpe</i>	20
<i>Kortreist avfall til forbrenning</i>	21
<i>Hvor dyrt er dyrt?</i>	21
Styrets beretning 2011	22
Resultatregnskap	26
Balanse	27
Kontantstrømanalyse	29
Noter	30
Revisors beretning	38

Produsert på resirkulert papir
Design: idé trykk as, Hamar
Prosjektledelse og redaksjonell bistand: Hias IKS
Foto: Hias IKS
Trykk: idé trykk as, Hamar
Innbinding: Fals & Stift

sammen om et bedre miljø

Etter flere overraskelser i 2011:

Hva vil framtida bringe ?

Året ble det våteste i manns minne. Det stod vann i undergangen bak Basarbygningen på Hamar nesten hele sommeren. Vann der, betyr at Hias er i en beredskaps-situasjon når det gjelder drift av transportsystemene for avløp. I døgn med intens nedbør øker mengden mottatt

avløpsvann så mye at dimensjoneringen av systemene utfordres. Og økt avrenning til Mjøsa via elver og bekker påvirker kvaliteten på Mjøsa som vannkilde negativt.

Hias leverte i 2011 9 % mer drikkevann, og mottok 28 % mer avløp til renseanlegget enn budsjettert. Begge deler var værrelatert. Først var det så kaldt på starten av året at kraner i kommunenes ledningsnett måtte stå åpne for at vannet ikke skulle fryse. Derneft kom det mye mer regnvann inn i avløps-systemene enn i et normalår.

Rammebetingelsene for avfallssektoren er i rask endring. Det stilles krav til særskilt behandling av stadig flere typer avfall, noe som utfordrer plassen på gjenvinningsstasjonene. Mot slutten av året fikk vi merke at nye krav til kategorisering og behandling av forurensede masser krevde tilpasning av våre tjenester og ga oss nye inntekter.

Ny finanskrisa overrasket de fleste i 2011. Forrige gang resulterte nedgangen i vesentlig reduserte priser for metall og annet utsortert avfall som vi selger videre. I 2011 så vi lite til denne effekten. Nye avtaler bekreftet i stedet at god sortering lønner seg. Det vi imidlertid merket var at rentesatsene ble vesentlig lavere enn Norges Bank ga oss grunn til å tro da budsjettene ble lagt.

Økte volumer, gode priser for utsortert avfall og lave renter i kombinasjon med reduserte driftskostnader, gjorde at Hias for 2011 viser et vesentlig bedre økonomisk resultat enn budsjettert. Høy arbeidsbelastning gjorde det nødvendig å overføre investeringer og driftstiltak fra 2011 til 2012. Dette er ikke udelt positivt, og deler av innsparingene må tas igjen senere år.

Hias må planlegge sin virksomhet i et langsiktig perspektiv. Vi står foran store investeringer, og skulle gjerne visst hvordan verden vil se ut om 20, 30 eller 50 år.

Var 2011 et værmessig unntak, eller må vi planlegge for et våtere og villere klima slik mange mener?

Hvor omfattende utbyggingsaktivitet og befolkningsvekst skal vi regne med? Hvordan vil industrialiseringen av avfallssektoren påvirke oss?

Hva skjer med renta? Og hvordan vil konkurransen om kompetent arbeidskraft slå ut?

Gjennom 2010 og 2011 har Hias sammen med eierkommunene lagt til rette for å møte utfordringene gjennom etablering av en ny eierstrategi for Hias. Her har eierne sagt noe om hva de vil med selskapet, og hva de vil legge vekt på i sin styring. Disse føringene har Hias tatt videre inn i arbeidet med sin virksomhetsstrategi for de kommende årene.

Jeg mener grunnlaget for videre utvikling av Hias er godt. Vi har solide eiere, en kompetent organisasjon og faglig god forståelse av utfordringene. Og utfordringene er der, med behov for nytt vannbehandlingsanlegg, vesentlige oppgraderinger på avløpssiden og tilpasninger for å ta vare på mulighetene for avfallsvirksomheten. Vi går noen spennende år i møte, men jeg er trygg på at Hias er en organisasjon godt rustet til å møte framtida!

God gevinst av energiledelse

Vann- og avløpssektoren er med sine arealbehov og krevende prosesser en av samfunnets storforbrukere av energi. Det hviler derfor et særlig ansvar på selskapet for å redusere energiforbruket og finne gode sparetiltak. Med dette som utgangspunkt ble det i 2011 nedlagt et betydelig arbeid på energiområdet i selskapet. Et arbeid som har gitt gode resultater.

Resultatet av arbeidet i 2011 ga en besparelse på nær en million kroner. Det er et godt resultat, men det kom slett ikke uten egeninnsats.

ENERGIPOLITIKK

For å få til en samlet strategi på energieffektivisering i selskapet ble det i 2011 ansatt en sivilingeniør med kompetanse på energi og miljø. Han startet først som trainee, men etter å ha gjennomført en kartlegging av energibruken på alle selskapets anlegg med forslag til øk-tiltak, ble også behov for å styrke kompetansen på området avdekket.

I kjølvannet av kartleggingsarbeidet ble det utarbeidet og vedtatt en energipolitikk.

ENERGILEDELSE

Hias IKS har satt seg ambisiøse mål for å redusere kjøp av strøm fram mot 2020, og har derfor innført energiledelse som ledelses-system. I begrepet energiledelse ligger foruten å etablere en energipolitikk, å planlegge, iverksette og korrigere tiltak, kontrollere, overvåke og måle energiforbruket for og nå mål for energieffektivitet og energikostnader. I Hias sin Energihandlingsplan 2011-2015, dokumenteres selskapets forpliktelser til å gjennomføre tiltak for å redusere kjøp av strøm. Ved at det legges en plan for hvilke tiltak som skal gjennomføres, og hvordan energioppfølging skal utføres, vil det sikre at selskapet

jobber i en syklus med kontinuerlig forbedring av energieffektiviteten, og øker sin egenproduksjon av strøm.

ENERGIMÅL 2012 - 2020

Følgende mål gjelder for reduksjon av kjøpt elektrisk energi i Hias IKS:

- 15% reduksjon i 2012
- 30% reduksjon i 2015
- 50% reduksjon i 2020

Resultatene skal måles mot kjøpt strøm i 2010.

RESULTATER OG STRØMFORBRUK 2011

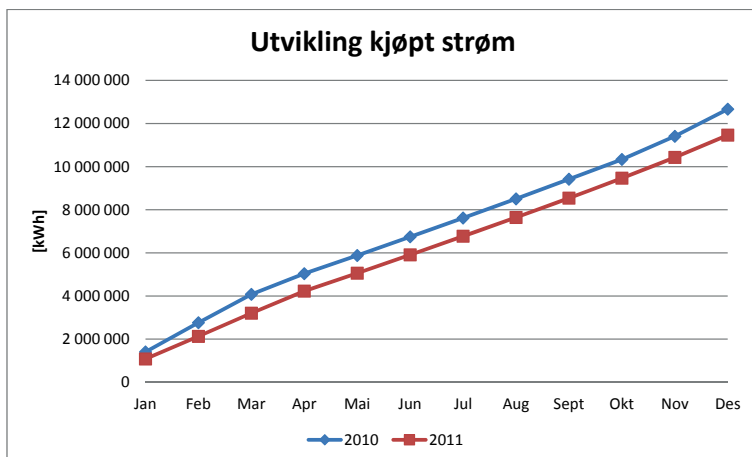
Resultatet for 2011 viser at kjøp av strøm er redusert med 10%.

Fordelingen ble slik:

- Vann: 4% økning
- Avløp: 17% reduksjon
- Renovasjon: 7% reduksjon

Egenproduksjon av totalforbruk så slik ut:

- Hias totalt: 13%
- Avløp: 22%
- Renovasjon: 0%

Om Hias

HIAS HAR I 2015...

- Etablert felles hovedplaner (kommunedelplaner) med eierkommunene.
- Etablert tosidig vannforsyning til alle abonnenter
- Konkludert og realisert de mulighetene som utviklingen av avfallssektoren innebærer for å skape regional verdiskaping.
- Løsninger for vann og avløp som tilfredsstill alle myndighetskrav.
- Gjennomført forsøk og valgt nye prosesser som ivaretar ressursene i avløpsvannet.
- Fastsatt en klar strategi for å betjene industrien i regionen med tjenester og kompetanse.
- Posisjonen som ledende på kompetanse og kunnskaps-

- formidling innen VAR-sektoren, og er hovedleverandør for Driftsassistansen i Hedmark.
- Redusert eget behov for kjøp av energi med 30 % i forhold til 2010.
- Et fagmiljø som er anerkjent for lønnsom utvikling og innovasjon.
- Effektive prosesser og systemløsninger som grunnlag for styring og rapportering på alle nivå.
- Et omdømme internt og eksternt som miljøbevisst, pålitelig og handlekraftig.

Visjon

Selskapets visjon er «et skritt foran».

Verdigrunnlag

Selskapet legger vekt på å være:

- miljøbevisst
- pålitelig
- handlekraftig

Hovedmål

HIAS SKAL:

- Utvikle og levere VAR-tjenester som gjør Hamar-regionen attraktiv for miljøbevisste innbyggere og bedrifter.
- Være en kunnskapsformidler i miljøspørsmål knyttet til vann, avløp og renovasjon.
- Ha fokus på økonomi.
- Utnytte sin kompetanse til å skape verdier for eierne gjennom næringsutvikling i og utenfor regionen.
- Være en attraktiv arbeidsgiver.

Omsetning 2011

Vann	25,2 mill. kr
Avløp	49,1 mill. kr
Renovasjon	108,7 mill. kr

Nøkkeltall Hias IKS

	2011	2010	2009
Omsetning	187,2 mill. kr	165,8 mill. kr	154,7 mill. kr
Resultat	16 mill. kr	7,1 mill. kr	1,1 mill. kr
Selvkostgrad dette året	105,5 %	97,9 %	94,3 %
Selvkostgrad akkumulert fra 2003	93,9 %	88,6 %	89,7 %
Investeringer	58,5 mill. kr	60,8 mill. kr	39,2 mill. kr
Egenkapitalprosent	45,6 %	48,3 %	51,9 %
Likviditetsgrad	3,5	3,1	4,2
Andel administrasjonskostnader	9,5	8,5	8,2
Antall fast ansatte 31.12.	72	72	62

Annen virksomhet

MJØSANLEGGET AS

Mjøsanlegget ble etablert i 2001, og er et samarbeid mellom avfallselskapene GLT-Avfall IKS, GLØR IKS og Hias IKS. Anlegget tar hånd om våtorganisk avfall fra ca 75 000 husholdningen i de 13 kommunene som eier avfallselskapene. Av matavfallet lages strøm, jordprodukter og våtgjødsel. Hias sin eierandel i Mjøsanlegget er på 44,6 %.

DRIFTSASSISTANSEN I HEDMARK

Driftsassistansen i Hedmark, DiH, er en forening der kommuner og IKS'er i Hedmark er medlemmer. Formålet er å være felles kompetanseorgan for medlemmene innen vann og avløp. Hias har ansvaret for utøvelsen av driftsassistansens virksomhet, som utgjør 3,5 årsverk. Driftsassistansen blir i 2012 satt ut på konkurranse.

Næringsvirksomhet

HIAS NÆRING AS

I 2011 har selskapet arbeidet spesielt med å få opp en forretningsplan for Gålåsholmen. Arbeidet er ikke avsluttet. Gålåsholmen er et område Hias Næring AS leier i nærheten av avfallsforbrenningsanlegget på Trehørningen.

Omsetning Hias Næring AS	0 kr
Årsoverskudd etter skatt	0 kr

HIAS NÆRING AS - ANDRE EIERANDELER

- Østlandet Gjenvinning AS, eierandel på 35 %. Selskapet som ble etablert i 2003 håndterer næringsavfall og er en del av Retura-kjeden.
- Fredvang Eiendom AS, eierandel på 33,3 %. Selskapet eier og drifter Vangsvegen 143 hvor Hias IKS er leietaker.
- Fiber Nor AS, eierandel på 12,8 %. Selskapet er et prosjektsamarbeid med formål å vurdere framtidig prosessanlegg for håndtering av innsamlet papir.

HIAS MILJØPARTNER AS

Hias Miljøpartner AS er et heleid datterselskap av Hias Næring AS. Gjennom dette selskapet kanaliseres virksomhet utført av Hias IKS utover selvkostområdene.

I 2011 har virksomheten bestått av salg av rådgivningstjenester.

Omsetningen har vært relativ lav som følge av at selskapet ikke har hatt kapasitet til å påta seg ytterligere oppdrag.

Omsetning Hias Miljøpartner AS	0,1 mill. kr
Årsoverskudd etter skatt	-0,1 mill. kr

HIAS DRIFT AS

Hias Drift AS er et heleid datterselskap av Hias Næring AS. Aktiviteten i selskapet har i 2011 bestått av utleievirksomhet til Hias IKS.

Omsetning Hias Drift AS	0,6 mill. kr
Årsoverskudd etter skatt	0,2 mill. kr

Organisasjon og administrasjon

REPRESENTANTSKAPET:

Bjørn Simensen, ordfører
 Anne-Lise Bakken, varaordfører
 Inger Kristin Sletten
 Marit Finseth Løberg
 Riitta Helgestad
 Johnny Sterud
 Egil Reinemo
 Jan Orelid
 Helge Bjørnsen
 Eva Søgnebotten
 Jan Olav Nybruket
 Wenche Kvarberg
 Tor Andre Johnsen
 Knut Erik Villumstad
 Synnøve Fjærgård

Ringsaker
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Stange
Stange
Stange
Ringsaker
Ringsaker
Løten
Løten

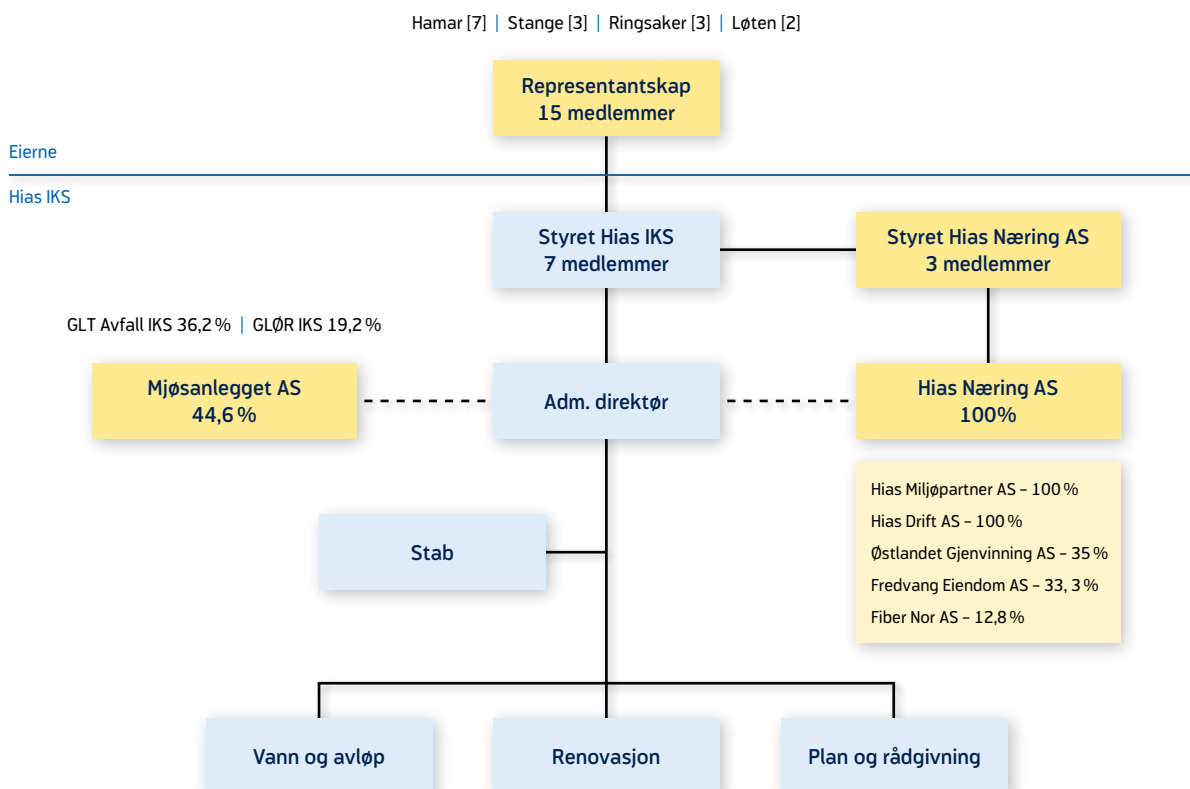
STYRER:

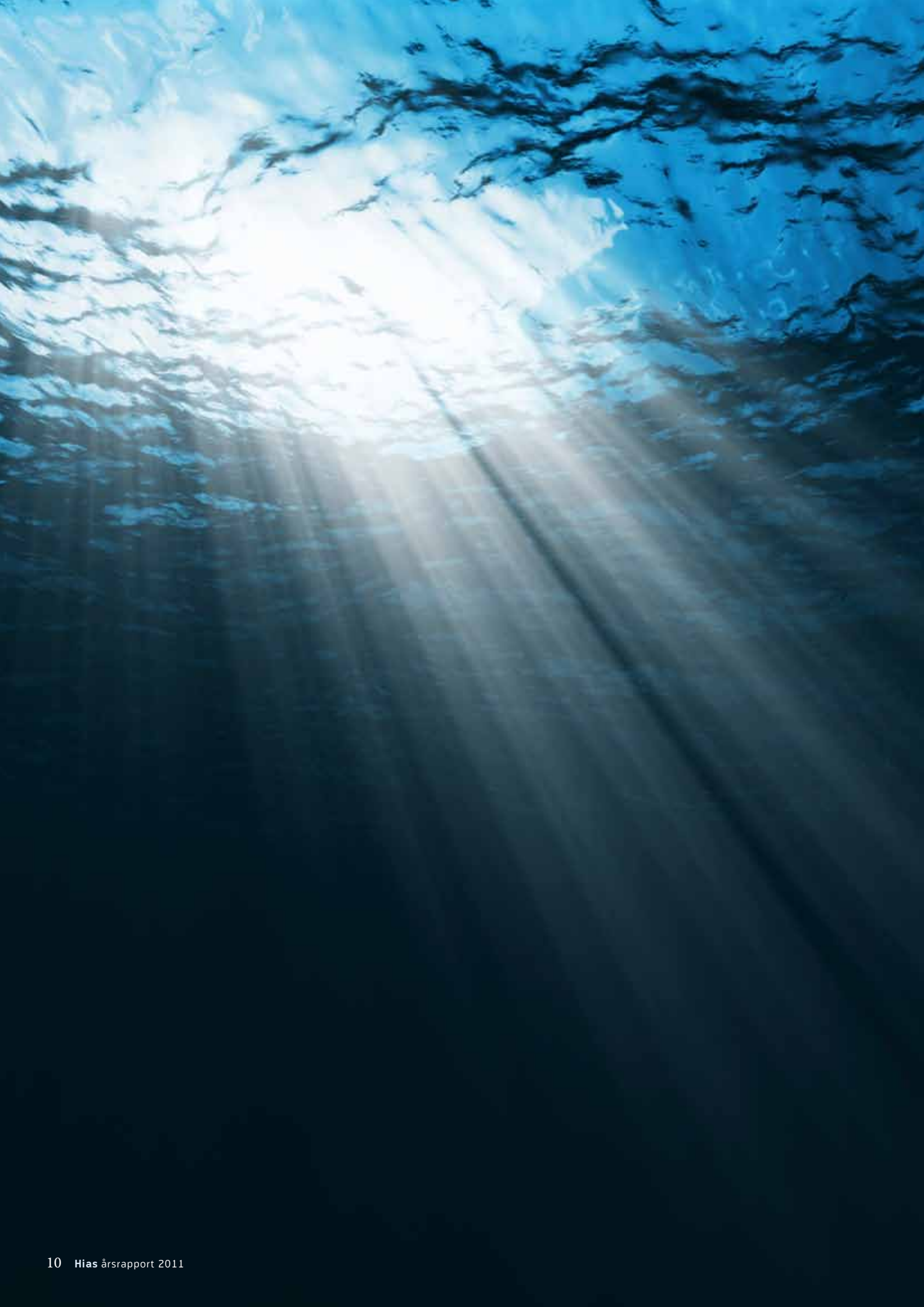
Hias IKS
 Kristin Malonæs, *leder*
 Egil Hersleth, *nestleder*
 Kjersti Hoff
 Mona Skaaden-Bjerke
 Sven Egil Holmsen
 Irene M. Elveos
 Steinar Hagelund

Hias Næring AS
 Morten Finborud, *leder*
 Hanne Sverdrup Dahl
 Kristen Bartnes

LEDELSEN:

Morten Finborud *adm. direktør*
 Nina Stokke Tronsrud *administrasjonssjef*
 Lise M. Brodal *kommunikasjonssjef*
 Elisabeth Kirkeby *kvalitetssikringssjef*
 Grethe Olsbye *renovasjonssjef*
 Espen Skogly *driftsleder renovasjon*
 Mai Riise *vann- og avløpssjef*
 Thorbjørn Nettelund *driftsleder vann og avløp*
 Terje Wikstrøm *plansjef*

Måloppnåelse

NOK VANN

Hias har levert den vannmengden kommunene har behov for.

GODT VANN IHT. FORSKRIFTER OG ANBEFALINGER

Hias har levert godt vann iht. forskrifter og anbefalinger i 2011.

Det har vært 1 avvik i analyser av rentvann fra behandlingsanleggene i forhold til bakteriologisk kvalitetskrav fastsatt i Drikkevannsforskriften. Kontrollprøven viste tilfredsstillende kvalitet.

Analyser av rutineprøver tatt på kommunenes og Hias sitt nett har vist 5 avvik fra Drikkevannsforskriftens kvalitetskrav. Uttatte kontrollprøver viste tilfredsstillende kvalitet.

SIKKER VANNFORSYNING

Kommunene som drifter Hias sine vannledninger har rapportert om 2 brudd på Hias ledninger i 2011. Leveransen av vann fra Hias sine anlegg har vært stabil i 2011.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2011:

- *Etableringen av den planlagte forbindelsen for gjensidig forsyning av drikkevann mellom Hamar og Stange går planmessig. Ca 75 % av Stange sitt forbruk kan leveres fra Hamar. Motsatt veg er kapasiteten ennå under 20 % av Hamar sitt normalforbruk. Full kapasitet begge veger vil først være mulig etter at overføringsledningen er oppdimensjonert helt fram til Grønstad basseng, og kapasiteten ved Stange vannbehandlingsanlegg er ferdig utbygget i 2013.*
- *Romma basseng er rehabilitert.*
- *Det er installert nødstrøm på Hamar vannbehandlingsanlegg.*
- *Hovedplan for vann er revidert.*
- *Det er igangsatt arbeid for å bedre sikkerheten på våre styringssystemer.*

Visste du at...

...Hias IKS forsyner ca. 50.000 personer, offentlig virksomhet og næringsliv med vann?

...Hias IKS leverte 6,2 mill m³ vann til kommunene Hamar, Stange, Løten og Ringsaker?

...Hias IKS leverer vann fra to behandlingsanlegg, ett på Hamar og ett på Stange?
Anlegget på Hamar leverer til ca. 30.000 personer og anlegget i Stange leverer til ca. 20.000 personer.

...det arbeider 23 personer med drift og vedlikehold av vann- og avløpsanlegg i Hias?

...Hias IKS er en viktig lærlingebedrift for automatikere, prosess/kjemi og industrimekanikere?

Avløp

Status 2011

Måloppnåelse

RENSEKRAV OG KONSESJON

Myndighetenes krav til utslipp og tap via overløp på maks 2 % er oppfylt. Registrerte overløp utgjorde 0,26 % av den totale avløpsmengden.

Rensekravene i henhold til utslippstillatelsen er i 2011 overholdt for alle parametere.

Kvaliteten av behandlet slam (Biomasse) har overholdt gjødselvereforskriftens kvalitetskrav til klasse II, som kan disponeres til jordbruk. Gjødselvereforskriftens krav om minimum 25 % tørrstoff i Biomassen er ikke overholdt.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2011:

- *Varmepumpeanlegg av mer miljøvennlig type er igangkjørt.*
- *Det er skiftet til flytende fellingskemikalier som er langt mer kostnadseffektivt.*
- *Det er installert kompressorer i biologisk rensetrinn som er langt mer energieffektive enn de gamle.*
- *Det er bygget og igangkjørt pilotanlegg for testing av biologiske rensesprosesser for fremtidens biologiske rensetrinn.*
- *Nytt avvanningsutstyr som skal sikre overholdelse av krav på tørrstoffinnhold på minimum 25 % er installert i nytt bygg.*
- *Det er prosjektert ny avløpsledning fra Tjuvholmen til rensenanlegget.*

Visste du at...

... Hias IKS har rensert 9,2 mill m³ avløp fra kommunene Hamar, Løten, Stange og Ringsaker i 2011 ?

... avløpet er rensert for 207 tonn med avfall som er levert til Heggvin, og 3787 tonn tørrstoff med slam før det rensede avløpsvannet er ført ut i Mjøsa ?

... i slambehandlingen er slammet omdannet til 1,5 mill. m³ biogass, og ca. 8000 tonn Biomasse som er ettertraktet som gjødsel og jordforbedring i jordbruket ?

... biogassen nyttes til oppvarmingsprosessen i slambehandlingen samt produksjon av 1,7 mill kWh elektrisk energi tilsvarende forbruket i 75 boliger ?

... 243 skoleelever har besøkt avløpsrenseanlegget i 2011 ?

Foto: Karine Bogsti

Renovasjon

Status 2011

Visste du at...

...Du kan få varsel om tømming av avfallet på SMS?

...Du kan bli venn med oss på Facebook og få tips og råd der?

...Den siste lørdagen i november hvert år er kjøpefri dag i Europa?

Måloppnåelse

Utdrag fra mål i avfallsplan gjeldende fra 2006–2010:

- Økningen i mengde husholdningsavfall skal være lavere enn den økonomiske veksten, målt som brutto nasjonalprodukt (BNP).
- Andel utsortert avfall til gjenvinning skal være minst 80 % av vekten av total innsamlet mengde husholdningsavfall (2010).
- Energien i restavfallet skal utnyttes, enten ved forbrenning eller på annen måte som gir tilnærmet samme energiutnyttelse.
- Innsamlet mengde farlig avfall skal øke, både fra husholdninger og næringslivet.
- Restavfall skal ikke inneholde farlig avfall.
- Gebyrene skal ikke være høyere enn i andre kommuner som tilbyr en sammenlignbar renovasjonsordning, det vil si som har høy grad av kildesortering.
- Brukertilfredsheten målt som kundetilfredshets-indeks på kommunenivå skal være minst 75 poeng (på en skala fra 0–100, der 0 er meget dårlig og 100 er meget godt), ved slutten av planperioden.

Status i forhold til noen av målene:

- Den totale mengden husholdningsavfall (ekskl. fritidsavfall), har økt med 2,1 % i 2011 i forhold til 2010. Dette er noe lavere enn endringen i BNP, som i 2011 økte med 2,6 %. For fritidsbebyggelse er det en økning i mengde avfall på 24 % i forhold til året før. Noe av økningen skyldes trolig mer byggeaktivitet.
- Andelen utsortert avfall til gjenvinning var i 2011 på 81 %. Dette er en økning på 2,5 % i forhold til 2010. For fritidsbebyggelse er utsorteringsgraden redusert fra 34 % i 2010 til 24 % i 2011, men som følge av økning i den totale mengden har tilnærmet like stor mengde gått til gjenvinning som i 2010. Det har dermed blitt mer restavfall.
- Alt restavfall gikk i 2011 til energiutnyttelse.
- Mengden innsamlet farlig avfall fra husholdningene er økt med 8,8 % i 2011. For farlig avfall fra næringslivet ble mengden firedoblet i forhold til 2010, men her er Hias en liten aktør i forhold til andre mottakere i markedet.
- Sammenlikning av gebyrgrunnlaget per innbygger jf. tall fra Kostra/SSB for 2011 viser at gebyrene er ganske like.

2011

Hias	950 kr
Gir	949 kr
GLØR	1024 kr
GLT avfall	731 kr
Søir	1101 kr

- Total kundetilfredshet fikk i en måling i 2010 en skåre på 75 poeng på en skala fra 0–100, der 0 er meget dårlig og 100 er meget godt. Ny måling blir gjennomført i 2012.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2011:

- 9 driftsoperatører har tatt fagbrev i gjenvinningsfaget, og flere er på gang. Dette er viktig for brukere og selskapet, siden kravet til kompetanse i avfallsbransjen har økt betydelig. I Hedmark har Hias gjennom dette dokumentert unik kompetanse. Kun to stykker hadde tatt dette fagbrevet i fylket før oss.
- Eidsiva Bioenergi AS sitt avfallsforbrenningsanlegg på Trehørningen ble satt i drift. Energien i restavfallet blir utnyttet lokalt som prosessdamp, fjernvarme og elektrisitet. Det har også redusert transportbehovet.
- Nytt abonnementsystem er implementert. Implementeringen har vært vellykket. I 2012 skal kommunikasjon mellom renovatør og selskapet via GPS på plass.
- Vi har satt gjenbruk høyere på dagsorden. På vårparten lærte noen av de ansatte å gjenbruke klær via sykurs for redesign, og i desember laget vi en felles gjenbrukskalender i avdelingen.
- Fra 1. januar 2011 kom det nye regler som medfører at mer masser fra byggeprosjekter må til deponi. Dette har gitt økt virksomhet på Heggvin.
- Det er igangsatt prosjekt for å lage jord av findelen av hageavfallet sammen med slam fra avløpsrensianlegget for å utnytte fosfor- og næringsressursene. Det er også gjort et vellykket forsøksalg av jord på gjenvinningsstasjonen i Brumunddal. Prosjektet avsluttes i 2012.
- Hias deltar i MBT-prosjekt (mekanisk og biologisk behandling) i regi av Avfall Norge.

Mot normalt

I sommer har det bøttet ned. Kjellere har blitt fylt med kloakk, veger og avlinger har blitt ødelagt, og Mjøsa har definitivt levd opp til å være landets største. Hva om dette blir det normale?

Det er liten tvil om at sommerens nedbørsrekord har vært til belastning for mange. Bekkefar har blitt for små. Det vi har bygd for å lede vannet dit vi vil, har ikke holdt. Mange kjellere har hatt vann langt opp på veggen. Bøndene har fått mindre mat ut av søkkvåte jorder. Jord og diverse annet har blitt skylt ut i Mjøsa.

URENSET VANN

Hias renseanlegg ble bygget for å rense kloakkvannet fra hus og industri på 70-tallet. Vi ville ha Mjøsa ren. I år har mengdene vært mot normalt også der. Gamle og trange rør, lekkasjer og feilkoblinger har gjort at mye regnvann har funnet veien via avløpssystemet. Det har ført til at Hias i de verste regnværperiodene har måttet føre avløpsvannet direkte til Mjøsa, uten å ha vært innom renseanlegget.

Dette avløpsvannet har vært veldig fortynnet, og de store vannmassene i Mjøsa har vist at slikt vann sjelden får store konsekvenser for forurensingen. Ifølge Fylkesmannen i Hedmark er slike enkelte utslipp en akseptert risiko siden det er mye mer kostbart å gardere seg helt imot dem.

– Men om det ekstreme været blir det vanlige, blir det noe annet, sier senioringeniør Ola Gillund hos Fylkesmannens miljøvernavdeling.

NYE RØR

Det gjelder å tenke framover. Gillund antar vi må regne med mer nedbør i årene som kommer. Det er derfor viktig å sette inn forebyggende tiltak allerede nå.

– Føre-var-prinsippet er viktig i forurensingsloven. Det betyr i denne sammenheng også å dimensjonere anlegg og rør for økt nedbør. Mange av avløpsrørene er gamle. Som Norsk Vann har vist, holder ikke fornyingen av dem takt med aldringen, sier Gillund.

TETTE GRØFTER

For landbruket sin del, blir drenering og riktig gjødsling av jordene viktige stikkord for å holde forurensingen av Mjøsa i sjakk.

– For 30–40 år tilbake i tid ble det grøftet mye mer enn i dag. Tiltetting, forfall og økt nedbør skaper problemer i dreneringssystemene. For å unngå overflateavrenning og erosjon, er det behov for mer grøfting. Dessuten blir det stadig viktigere å gjødsle rett, sier Gillund.

ALLE MÅ BIDRA

For å beholde den gode vannkvaliteten i Mjøsa er det viktig at utslippene begrenses mest mulig. Det er en krevende oppgave som angår oss alle.

– Det viktigste tiltaket mot klimaendringer er å begrense utslippet av klimagasser. Det er noe hver og en kan gjøre noe med, ved for eksempel å kjøre mindre bil og kaste mindre mat. Det er forebyggende, og det er mye bedre å gå til kilden til problemene enn å måtte reparere i ettertid, påpeker Gillund.

MJØSA INGEN HVEM SOM HELST

Gillund jobbet med Mjøsaksjonen på 70-tallet, og har fulgt forholdene i innsjøen vår fram til i dag.

Dobbelt så mye fosfor i år

Mye regn og avrenning har ført til at uvanlig mye jordpartikler og næringsstoffer har funnet veien til Mjøsa i år. Det viser overvåkingen til Norsk institutt for vannforskning (NIVA).

Det kom spesielt mye under flommen i pinsen. Konsentrasjonen av fosfor ble da doblet i Mjøsa.

Mye fosfor kan skape stor algevekst. Alger vokser best med godt lys og god temperatur. Årets mjøsvann har vært kaldere enn vanlig i nordre deler av innsjøen, og mer grumsete enn vanlig i hele Mjøsa. Dette har bidratt til å holde årets algevekst nede.

NIVA antar at mye av fosforet som er tilført er bundet til jordpartikler som har sunket til bunns, og slik er lite tilgjengelig for algevekst.

Årets overvåking er ikke avsluttet, men så langt tyder mye på at årets ekstremtilførsel av fosfor kan komme opp mot nivået etter 1995-flommen, forteller prosjektleder Jarl Eivind Løvik i NIVA.

FOSFOR OG MJØSAKSJONEN

- Fosfor (P) er et grunnstoff som finnes i jordskorpa og i alt levende
- Planter og mennesker må ha fosfor for å vokse og leve. Stoffet er viktig for å frakte energi rundt i kroppen
- Det er mye fosfor i urin og avføring fra mennesker og dyr
- Når det kommer mye fosfor i innsjøer og vassdrag, kan det føre til algeoppblomstring. Det gir vond lukt på vannet, og kan drepe smådyr og fisk
- Mjøsa var sterkt forurenset av fosfor fram til 70-tallet. Da startet **Mjøsaaksjonen**. Fosfor (fosfat) ble fjernet fra vaskemidler. Jordbruket gjødslet og bearbeidet jorda på nye måter for å hindre at fosfor fant veien til Mjøsa. Industrien fikk utslippskrav. Det ble slutt på at kloakken gikk rett i Mjøsa etter at Hias renseanlegg ble bygget og satt i drift i 1979.
- På Hias renseanlegg blir fosfor og slam skilt ut fra avløpsvannet, og på den måten blir fosfor tilbakeført til jorda i stedet for Mjøsa.

– Tror du vi kan risikere å få en ny Mjøsaaksjon?

– Nei, det tror jeg ikke. Men alle må gjøre sitt for å begrense utslippene. Mjøsa er en veldig viktig ressurs for området vårt, kanskje den viktigste. Den er kilde til

friluftsliv, dyreliv, drikkevann, vann til jordbruket og industrien. Mjøsa er Norges største innsjø og nest dypest i landet. Den er ikke noen hvem som helst, sier Ola Gillund.

Alle må gjøre sitt for begrense utslipp så Mjøsa holder seg ren, sier Ola Gillund hos Fylkesmannen i Hedmark.

Fotos: Karine Bogsti

Vi kaster mat verdt 2000 kroner

Hvert år kaster hver av oss i snitt over 50 kilo spiselig mat i søpla. Det er 2000 kroner rett ut vinduet.

En av fire handleposer vi bærer fra matbutikken havner i avfallet. Beinrester, blomkålstilker og potet-skrell er helt naturlig å kaste i den våtorganiske posen. Det er ikke med i dette regnestykket. Vi snakker om brød, frukt, grønnsaker og andre matvarer som i utgangspunktet burde vært spist. Også ferdigmat, kjøttvarer, meierivarer, snacks og egg havner i avfallet. Totalt kaster vi nordmenn varer for 10–11 milliarder kroner årlig, eller i snitt 2000 kroner per innbygger. Er det fire i familien blir det 8000 kroner.

De største sløserne er mellom 25 og 39 år.

De oppgir at de kaster mat dobbelt så ofte som de over 60 år. Og jo flere som bor sammen, jo mer kastes det totalt sett.

– Jeg tror det handler om planlegging, og hvor lett det er å kaste matrester og ting som blir glemt i kjøleskapet. Barnefamilie har en travle hverdag, og det er vanskelig å beregne mengde og ha oversikt. Det er trolig enklere å planlegge matinnkjøp hvis en er et ektepar eller enslig på 60 pluss som vet nøyaktig hvor mye mat som går, sier seniorforsker Ole Jørgen Hanssen ved Østfoldforskning, som også er professor ved UMB på Ås. Han har vært med å undersøke hvordan vi nytter matavfallet i prosjektet ForMat.

ForMat-prosjektet

Samarbeidsprosjekt mellom bransjeorganisasjonene NHO Mat og Drikke, NHO Mat og Bio, Norske Colonialgrossisters Forbund, Dagligvareleverandørenes Forening, Dagligvarehandelens Miljøforum. Støttes av Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Har som mål å redusere matavfallet med 25 prosent innen 2016. Norges Forskningsråd støtter forskning på matavfall med 10 mill. kr over fire år i regi av Østfoldforskning, SIFO og Nofima Mat. www.matavfall.no

GÅTT UT PÅ DATO

Sløsing av mat handler også om hva vi kan. Den viktigste synlige grunnen til at vi kaster mat, er at den har gått ut på dato. Vi ser ikke forskjell på «best før» og «siste forbruksdag». 70 prosent sier de kaster rømme og yoghurt, fordi det har gått ut på dato. Det skjer til tross for at den er merket med «Best før» og har holdbarhet utover datomerkingen.

– De som er eldre er nok flinkere til å lukte og smake om maten er spiselig. De er oppvokst med slakter og meieriutvalg, og tenkte ikke så mye på datostempling, som er et resultat av det moderne ferskvareressortimentet. I dag finner en uåpnede påleggspakker i avfallet. Ungdom på 25 år tør ofte ikke stole på annet enn dato, sier Hanssen.

VERDEN SULTER

Det er ikke bare hver enkelts lommebok som rammes når vi årlig kaster 300 000 tonn mat i Norge.

– Det går med 550 000 tonn CO₂ for å produsere maten vi kaster. Det tilsvarer det årlige CO₂-utslippet fra 160 000 privatbiler, forteller Hanssen.

Og sist, men ikke minst; en milliard mennesker verden over lider av alvorlig underernæring. Vi importerer halvparten av maten vi spiser her i landet. Når vi kaster mindre, blir det mer mat til andre sultne munn i verden.

Foto: Karine Bogsti

På Mjøsanlegget omdannes det våtorganiske avfallet til varme og jord. Foto: GLØR

Våtorganisk blir strøm og jord

Våtorganisk avfall fra hedmarken har siden 2001 havnet hos Mjøsanlegget på Lillehammer.

Bleier sorteres først ut. Deretter kvernes avfallet, kokes for å drepe bakterier og ligger så et par uker i en tank og råtner. Under råtninga blir det biogass. Noe av gassen brukes til oppvarming i kokeprosessen. Noe blir til strøm til å drifte anlegget. Resten kjøper Eidsiva. Det er nok til 200 husstander. Når massen er ferdig råtnet, presses vannet ut. Restproduktet blandes så med hageavfall, og blir hagejord, anleggsjord, biotak og biokompost fra MjøsVekst. Noe av den flytende delen brukes også som våtgjødsel. Slik sirkulerer viktige næringsstoffer og blir til jord og næring til nye planter og mat.

Slik sparer du

Planlegg innkjøpene. Hurtige innkjøp på vei hjem, og på tom mage, fører ofte til impulskjøp av mer enn vi klarer å spise opp, pluss produkter vi alt har i kjøleskapet. Lag handleliste hjemme hvor du har oversikten over det du har i huset. Kanskje blir det også mer variasjon ved å planlegge middager for ei uke eller to av gangen?

Oppbevar maten riktig. Det står ofte hvordan på emballasjen. Kjølevarer bør stå kortest mulig tid i romtemperatur. Fisk og kjøtt oppbevares på glassplaten nederst i kjøleskapet, for her er det kaldest. Kjøøl rester og ha i lufttette bokser. Nedfrysing kan også være kjekt.

Spis opp maten din. Ikke lag flere porsjoner eller ha på mer på tallerkenen enn du faktisk spiser opp.

Sjekk kjøleskap og fryser ofte, og ha oversikt. Sjekk holdbarhetsdato, og merk bokser og poser med innhold og dato hvis den ikke er i originalemballasjen.

Tøm emballasjen helt. Skyll ut med olje/vann for å bruke restene i sauser, supper, marinader, etc.

Sjekk kvaliteten på maten før du kaster den. Bruk sansene: Se. Lukt. Smak. Stol på nesa. Kjøtt skal ha fin farge, lukte friskt og ikke føles slimete. Knekk hvert enkelt egg i en kopp før bruk. Du kjenner når det lukter råttent.

Ta vare på rester og lag gode restemåltider. Wok, gryter, supper, lapskaus eller pannekaker og vaffer av sur melk eller grøtrest.

Røret innvendig før forsterking.

Norgesrekord i strømppe

Denne strømpa sparte oss for tid, 100 tonn CO₂-utslipp og hele 1,45 millioner kroner

Det er ikke alltid like lurt å grave seg ned. Vi testet noe nytt. Det endte med rekord.

På 70-tallet ble det lagt betongrør for å lede kloakken dit en ville. De varer ikke evig. Mellom Ilseng og Kvæka ligger et slikt rør. I fjor sendte Hias en liten traktor med kamera inn i det 40 centimeter tykke røret for å se hvordan det så ut inni. På dette nær en kilometer lange strekket, pumpes det inn kloakk som inneholder mye hydrogensulfid, kjent for sin lukt av råtne egg. Når denne gassen kommer i kon-

Minitraktor med kamera inspiserer røret i forkant av arbeidet. Fotos: Siv Vassdal

takt med oksygen blir det svovelsyre. Syra tærer hardt på betong. Den vesle traktorens filming viste at det var på høy tid å skifte ut røret. Hvis ikke hadde en risikert kloakk på ville veier.

– Det vanlige er å grave opp hele ledningen og bytte den ut. Men det finnes også andre metoder hvor en bruker røret som allerede eksisterer og trekker et nytt rør inne i det gamle. Det kalles NoDig. NoDig er mest vanlig å bruke i byer der graving er vanskelig og dyrt. I Hedmark var det så vidt jeg vet ikke prøvd NoDig i mer grisgrendte strøk. Men vi lurte på om en alltid trenger å grave, selv på jorder og i skog, sier prosjektleder Erik Bøhleng hos Hias.

Tiden var inne for en gransking. Hias ba om tilbud på både graving og NoDig. Svaret var klart. NoDig var klart best, både økonomisk og for miljøet.

Ei 910 meter lang strømppe ble ført inn i betongrøret, og forsterket røret som allerede lå der. Entreprenøren satte samtidig norgesrekord med å legge et helt strekke på 333 meter med ei strømppe på 40 centimeter i diameter. Gravingen ble gjort punktvis i endene av strømpelengden.

– Vi slapp å grave opp jordene til bøndene. Vi brukte kortere tid. Vi trengte ikke vente på arkeologiske undersøkelser, og i tillegg var det mye mer miljøvennlig. CO₂-utslippet ble mye mindre gjennom mindre graving, massetransport og kortere anleggstid, forteller Bøhleng.

Det er som kjent ikke alltid like lurt å grave seg ned, men heller tenke nytt.

Kortreist avfall til forbrenning

Eidsiva har nå fyrt opp i avfallsforbrenningsanlegget på Trehørningen i Hamar.

Anlegget skal årlig produsere elektrisitet, damp til industrien og varme til fjernvarmenettet i Hamar av 72 000 tonn husholdnings- og næringsavfall. Det vil produsere over 200 GWh energi, noe som tilsvarer energibehovet til rundt 10 000 boliger. Etter at det i 2009 ble forbudt å legge nedbrytbart avfall på deponi, har restavfall fra husholdningene på hedmarken blitt sendt til forbrenning i Sverige. Med anlegget på Trehørningen blir det slutt på det.

KILDESORTERING MINST LIKE VIKTIG SOM FØR

Vi på hedmarken har vært i norgestoppen i mange år med en gjenvinning på rundt 80 prosent. Med utstrakt kilde-

sortering har vi fulgt de nasjonale målsettingene for hva som er beste måte å håndtere avfallet på. Aller best for miljøet er å lage mindre avfall. Deretter kommer ombruk, foran materialgjenvinning, og til sist energiutnyttelse. Jo mer vi kan sortere ut til ombruk og materialgjenvinning, jo bedre er det for miljøet, og vi utnytter ressursene bedre. Det er kun restavfallet som skal til forbrenning på Trehørningen, men det er ikke alt som kan brennes. Aluminium og metaller brenner svært dårlig. Det gjør også matavfall som består av 70 prosent vann. Elektriske og elektroniske apparater bør absolutt ikke i en ovn på grunn av de farlige stoffene de inneholder, i tillegg til at de viktige metallene bør gjenvinnes. Bruk derfor sunn fornuft, slik at minst mulig havner i restavfallet.

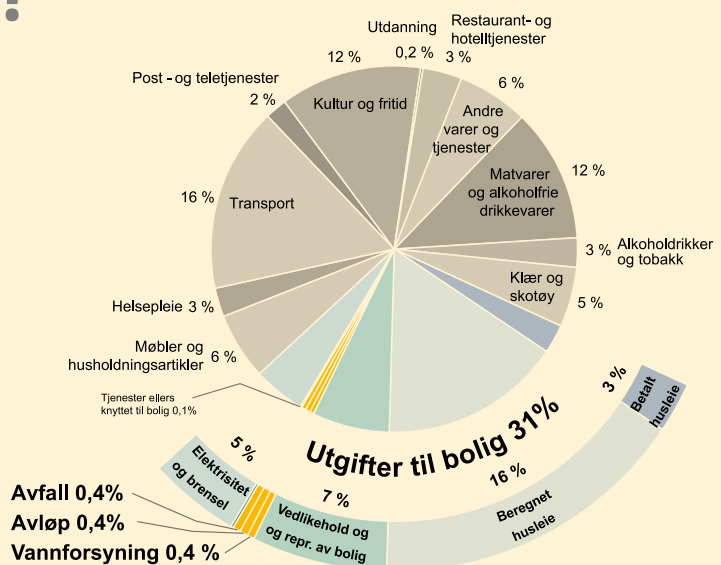

Avfallsselskapene Hias, GLØR, GLT og SØIR har gått sammen for å levere restavfall fra husholdningen til Eidsivas forbrenningsanlegg på Trehørningen. Avfallet fra disse selskapene utgjør ca. 30 000 tonn årlig. (Foto: Lise M. Brodal)

Hvor dyrt er dyrt?

Statistisk sentralbyrå (SSB) vet mye om hva vi bruker pengene våre til, og tallene kan overraske. Vet du hva du bruker mest penger på?

Største utgiftspost i en husholdning er naturlig nok knyttet til boligen, ifølge siste forbrukerundersøkelse til SSB. Nær en tredjedel av de totale husholdningsutgiftene går til husleie, vedlikehold og reparasjoner, lys, brensel og kommunale avgifter. Vi nordmenn klager ofte over hvor dyrt de kommunale avgiftene til vann, kloakk og renovasjon er. Tallene viser at vi bruker bare 1,2 prosent av det totale husholdningsbudsjettet vårt på å få rent drikkevann, få rensset kloakken vår og bli kvitt avfallet vårt. Til sammenlikning bruker vi fire ganger mer på strøm og brensel, og like mye på klær og sko. Vi bruker 3 prosent bare på å gå ut og spise og bo på hotell. På møbler og husholdningsartikler bruker vi hele seks prosent. Tallene fra SSB er gjennomsnittet av alle husholdninger, og noen vil derfor bruke mer på noe, og mindre på annet. Likevel ligger flesteparten av oss naturlig nok rundt snittet.

Utgift per husholdning per år etter varer og tjenester, 2007-2009, målt i 2009-priser. Kilde: Statistisk sentralbyrås periodiske forbrukerundersøkelse

Styrets beretning 2011

HIAS' VIRKSOMHET

Hias IKS er et interkommunalt vann, avløp og renovasjonsselskap som er dannet og eid av kommunene Hamar, Løten, Stange og Ringsaker. Selskapet er organisert som IKS (interkommunalt selskap) etter lov om interkommunale selskaper. Selskapet har kontoradresse i Hamar, men driver forskjellige anlegg og tekniske installasjoner i alle eierkommunene.

Selskapets formål er å anlegge, eie og drive kommunaltekniske fellesanlegg for vann, avløp og renovasjon i de deltagende kommunene. I tillegg kan Hias IKS påta seg andre oppgaver og gå inn med eierandel i andre foretak når dette fremmer selskapets interesse.

Gjennom Driftsassistansen i Hedmark er Hias IKS støttefunksjon på vann- og avløpssektoren for de andre kommunene i Hedmark. Gjennom det heleide datterselskapet Hias Næring AS har Hias IKS organisert skattepliktig og risiko-utsatt virksomhet. Hias Drift AS og Hias Miljøpartner AS er heleide datterselskaper av Hias Næring AS. Hias Drift AS driver med utleie av bygg og maskiner til Hias IKS. Hias Miljøpartner AS er i hovedsak et faktureringselskap for skattepliktig virksomhet utført av personale i Hias IKS.

RESULTAT, UTVIKLING OG RISIKO

Hias IKS har i hovedsak inntekter fra salg av vann, rensing av kloakk, drift av gjenvinningsstasjoner og deponi, samt fra innsamling av husholdningsavfall i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange. Denne virksomheten er basert på langsiktige avtaler med eierkommunene, og er ikke tidsbegrenset.

Inntektene er regulert gjennom særlovgivning og forskrifter («Lov om vann og kloakkavgifter» og «Lov om forurensning») og skal være til selvkost etter «Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester» (KRD 2003). Utvikling i selvkostgraden har vært slik:

	2007	2008	2009	2010	2011
Selvkostgrad pr. år	95,6%	100,6%	94,3%	97,9%	105,5%
Selvkostgrad akk. fra 2003	93,6%	95,2%	89,7%	88,6%	93,9%

Hias IKS har i 2011 hatt en omsetning på 187,2 mill. kr, og et regnskapsmessig overskudd på 16 mill. kr. I 2010 var inntekten 165,8 mill. kr og det regnskapsmessige overskuddet 7,1 mill. kr. Overskuddet overføres i sin helhet til egenkapitalen. Egenkapitalen utgjør 45,6% av de totale eiendelene, og likviditeten er god.

Konsernet har hatt en omsetning på 187,1 mill. kr, og et regnskapsmessig overskudd på 19,1 mill. kr. Tilsvarende tall i 2010 var 165,5 mill. kr og 7,8 mill. kr. Egenkapitalprosenten i konsernet er på 47,6%, og likviditeten er god.

Siden prisene til eierkommunene er basert på selvkost, vil risikoen knyttet til fremtidige resultater i Hias IKS være liten. Selvkostgraden er rentesensitiv, hvilket innebærer

at større svingninger i rentemarkedet får konsekvenser for prisen Hias kan levere tjenester til, uavhengig av lånebelastning.

Eventuelle usikkerheter for øvrig er først og fremst knyttet opp mot endringer i eksterne rammebetingelser. Konsekvensen av slike endringer vil imidlertid hovedsakelig være endrede priser til kunder, ikke endringer i selskapets resultat og balanse. Endring i regelverket for håndtering av forurensede masser, kombinert med økt anleggsaktivitet i regionen innebærer et potensiale for økte inntekter som det i 2011 ble etablert prosesser for å håndtere.

Gjennom IKS-loven er eierkommunene solidarisk ansvarlig for selskapets forpliktelser. Eierkommunene utgjør også det vesentligste av kundegrunnlaget for selskapet. Eierkommunenes andel av omsetning og kundefordringer pr. 31.12.11 utgjorde henholdsvis 81% og 75%. Kredittrisikoen ansees derfor å være svært lav. Selskapet er til en viss grad eksponert mot endringer i rentenivået, da selskapets gjeld har flytende rente. Selskapet har utarbeidet en finansstrategi, som setter rammer for forvaltning av kapital.

Som et resultat av arbeidet med ny eierstrategi for selskapet vedtok alle eierkommunene i 2011 endringer i selskapsavtalen for Hias IKS. Endringene innebar en presisering av formålet, endret sammensetning av representantskapet og utvidelse av selskapets låneramme til 350 mill. kr.

FORTSATT DRIFT

Årsregnskapet for 2011 er satt under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes herved at forutsetningen for fortsatt drift er tilstede.

ARBEIDSMILJØ

Selskapet er opptatt av å legge til rette for et godt arbeidsmiljø og gjennomfører arbeidsmiljøundersøkelser regelmessig. Rekrutteringen til bransjen er lav og et godt arbeidsmiljø er en viktig konkurransefaktor for Hias. Selskapet arbeider aktivt med rekruttering, gir støtte til videreutdanning, deltar i traineeordning og bidrar med lærekrefter på Norsk Vann sine kurs.

I 2011 har det vært 2 ulykker med personskader, men skadene var ikke alvorlige. Det har også vært 1 nestenulykke med skader uten betydning. Det totale sykefraværet i 2011 var 4,1% hvorav 2,2% var langtidsfravær, mot henholdsvis 3,6% og 1,4% i 2010.

I 2011 har Hias IKS vedtatt ny hovedplan for vannforsyningen, revidert saneringsplan for avløp og en plan for vedlikehold og oppgradering av renseanlegget. For Hias utgjør disse planene grunnlaget for å gå i gang med felles kommunedelplaner for vann og avløp i samarbeid med eierkommunene.

LIKESTILLING OG MANGFOLD

Selskapet har ved utgangen av 2011 72 ansatte. Av disse er 25 kvinner og 47 menn.

Det er ikke satt i gang spesielle tiltak for å fremme likestilling i 2011. Ved ansettelser til avdelinger hvor ett kjønn er underrepresentert, vil vi foretrekke dette kjønn dersom kvalifikasjonene for øvrig er like.

YTRE MILJØ

Hias IKS er en miljøbedrift, og har ansvar for å ivareta det ytre miljø på vann, avløp og renovasjonssiden. Selskapet er således en betydelig bidragsyter for opprettholdelse av et godt ytre miljø. Virksomheten er underlagt lovverk og konsesjonsvilkår som selskapet opererer innenfor. Selskapet er sertifisert etter ISO 14001, og arbeider således kontinuerlig med forbedringer i et miljøperspektiv. Det utarbeides hvert år egen miljørapport. Det ble i 2011 vedtatt en egen energipolitikk med konkrete mål for reduksjon av behovet for kjøp av strøm. I 2011 oppnådde vi en reduksjon på 10% i forhold til 2010.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET OG RESULTATDISPONERING

Etter styrets oppfatning gir fremlagt resultatregnskap og balanse med noter et riktig bilde av virksomhetens resultat for 2011, og økonomiske stilling ved årsskiftet. Det er ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets slutt som er av betydning for bedømmelsen av regnskapet.

FORSKNING OG UTVIKLING

Hias IKS har i 2011 tatt i bruk eget forsøksanlegg for å prøve ut framtidige alternativer med utvidet biologisk rensing av avløp. Det er etablert avtaler om salg av kompost til jordproduksjon basert på samkompostering av biomasse fra renseanlegget og deler av innsamlet hageavfall.

Hamar, den 27.3.2012
Styret for Hias IKS

Egil Hersleth

Mona Skaaden-Bjerke

Kjersti Hoff

Sven Egil Holmsen

Irene Mauseth Elveos

Steinar Hagelund

Kristin Malonæs
Styreleder

Morten Finborud
Administrerende direktør

Litt syteknikk er
kjekt å kunne.
Kursleder Tove
Stang Karlsen
instruerer.

Re-designkurs i Hias

Re-design er «inn», og i løpet av tre kvelder á 3 timer våren 2011, fikk ansatte i Hias anledning til å teste sine evner. Kursleder var Tove Stang Karlsen og selv om det ble litt kort tid til ferdigstilling, og ikke alle følte seg trygge på egne sømtekniske ferdigheter, ble det likevel noen resultater.

Før...

Etter!

Før...

Etter!

Takker de ansatte ...

Styret og representantskapet i Hias takker de ansatte for flott innsats i året som har gått!

Resultatregnskap Hias IKS

Beløp i hele tusen kroner

Morselskap			Note	Konsern	
2010	2011	rev. budsjett 2011		2011	2010
165 114	186 323	178 292			
643	902	726			
165 758	187 226	179 018		187 131	165 525
41 287	52 011	51 263			
16 747	18 364	18 998			
102 035	98 062	100 721			
160 069	168 436	170 983		168 729	159 822
5 689	18 789	8 035		18 403	5 703
4 222	2 263	2 605			
2 766	5 055	5 048			
1 455	-2 792	-2 443		663	2 155
7 144	15 997	5 592		19 065	7 858
-	-	-		7	103
7 144	15 997	5 592		19 058	7 755
7 144	15 997	5 592			
7 144	15 997	5 592		19 058	7 755

Kontantstrømanalyse – Hias IKS

Morselskap			Konsern	
2010	2011		2011	2010
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
7 144	15 997	Resultat før skattekostnad	19 065	7 858
	-	Periodens betalte/ tilbakebetalte skatt	-416	-191
-547	-633	Poster klassifisert som investering eller finans	-633	142
-28	-83	Gevinst ved salg av anleggsmidler	-83	-28
16 746	18 364	Ordinære avskrivninger	18 572	16 954
195	-	Endring i forpliktelser	-	184
37	-3 916	Endring i kundefordringer	-3 537	52
7 114	-3 559	Endring i leverandørgjeld	-3 541	7 171
954	6 127	Endringer i andre tidsavgrensingsposter	4 756	2 650
	2 258	Endring balanseført pensjon	2 006	
	-	Resultatendring tilknyttet selskap (EK-met)	-3 022	
31 615	34 555	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	33 167	34 793
		Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
77	894	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	894	77
-60 794	-58 509	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-58 509	-60 794
81	-	Innbetaling ved avvikling av datterselskap	-	81
-770		Utbetaling ved utskilling av Driftsassistansen	-	-770
-123	-1 142	Utbetalinger ved kjøp av aksjer i andre foretak	-1 942	-123
	223	Innbetalinger ved salg av aksjer i andre foretak	223	-
-61 529	-58 534	Sum kontantstrøm til investeringsaktiviteter	-59 334	-61 529
		Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
34 000	49 000	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	49 000	34 000
-7 908	-9 097	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-9 199	-8 010
26 092	39 903	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	39 801	25 990
-3 822	15 925	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	13 634	-746
56 639	52 817	Beh.av kont.og kontantekv. ved per.begynnelse	66 919	67 665
52 817	68 742	Beh.av kont.og kontantekv. ved per.slutt	80 553	66 919

Noter

Beløp oppgis i hele tusen kroner hvis ikke annet spesifiseres.

Note 1 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

SALGSINTEKTER

Inntekter fra salg av varer resultatføres når levering har funnet sted og det vesentligste av risiko og avkastning er overført. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres.

SKATT

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på alle forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skatt er beregnet med 28 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttgjort. Morselskapet er ikke skattepliktig.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV BALANSEPOSTER

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Langsiktig og kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlets forventede levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og

verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen forventes å generere.

DATTERSELSKAP/KONSERNREGNSKAP

Datterselskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. I konsernregnskapet er datterselskap konsolidert i sin helhet.

Konsernregnskapet omfatter i tillegg til Hias IKS, datterselskapet Hias Næring AS og datterdatterselskapene Hias Drift AS og Hias Miljøpartner AS. Alle datterselskapene er heleide. Ved konsolideringer er bokført verdi av aksjer i datterselskapet eliminert mot egenkapitalen. Alle øvrige konserninterne transaksjoner er eliminert ved konsolideringen. Datterselskapene benytter de samme regnskapsprinsipper som morselskapet. I notene til årsregnskapet er regnskapstallene spesifisert på morselskap og konsern der hvor tallene er forskjellige.

TILKNYTTETE SELSKAP

Tilknyttede selskap vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. I konsernregnskapet er tilknyttede selskap vurdert etter egenkapitalmetoden.

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap på krav.

MARKEDSBASERT FINANSIELLE OMLØPSMIDLER

Markedsbasert finansielle omløpsmidler som tilfredsstillere kravene til en handelsportefølje er vurdert til virkelig verdi på balansedagen.

PENSJONER

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om tjenestepensjon. Tariffestet kollektiv tjenestepensjon tilfredsstillere kravene i lov om tjenestepensjon. Selskapet fører pensjonsforpliktelsene netto. Selskapets pensjonsansvar er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir en definert ytelse i forhold til tariffavtalen i kommunal sektor.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger, vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt

gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og aktuarielle forutsetninger (aktuarielle gevinster og tap) under 10 % av det som er størst av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene ved begynnelsen av året innregnes ikke. Når den akkumulerte virkningen er over 10 %-grensen ved årets begynnelse, resultatføres det overskytende over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Periodens netto pensjonskostnad klassifiseres som lønns- og personalkostnader.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

PRINSIPPENDRINGER/KORRIGERING AV TIDLIGERE ÅRS FEIL

Aksjer i tilknyttede selskap ble tidligere vurdert etter kostmetoden. Dette er endring i 2011 ved bruk av egenkapitalmetoden i konsernet. Som en følge av dette er tidligere års resultater i tilknyttede selskaper ført mot egenkapitalen, mens årets resultater er inntektsført.

Note 2 – Salgsinntekter

Pr. virksomhetsområde	Morselskap		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Vann	25 196	22 789	25 196	22 789
Avløp	49 062	43 388	49 062	43 388
Renovasjon	108 662	96 303	108 662	96 303
Andre	3 403	2 634	3 309	2 405
Sum	186 323	165 114	186 229	164 885

Note 3 – Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte og godtgjørelse til revisor

Lønnskostnader	Morselskap		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Lønninger	38 061	33 545	38 061	33 545
Arbeidsgiveravgift	6 139	5 438	6 139	5 438
Pensjonskostnader	6 279	788	6 280	778
Andre ytelser	1 532	1 517	1 532	1 517
Sum	52 011	41 288	52 012	41 278

Gjennomsnittlig antall årsverk inkl lærlinger og vikarer 74. Det er ingen ansatte i datterselskapene.

Ytelser til ledende personer	adm.direktør	Styre/rep.skap
Lønn	985	526
Pensjonsutgifter	92	-
Annen godtgjørelse	9	-
Revisor		
Godtgjørelse til revisor er fordelt på følgende:	Morselskap	Konsern
Lovpålagt revisjon	105	122
Skatterådgivning	-	3
Annen bistand	22	22
Sum revisjonshonorar	127	147

Note 4 – Andre driftskostnader (poster som er sammenslått)

	Morselskap		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Behandlingskostnader avfall	23 286	22 379	23 321	22 379
Frakt og transport	34 993	31 872	34 993	31 872
Lokaler og områder	14 899	15 145	15 194	14 779
Leie av maskiner, inventar ol.	1 006	922	440	734
Kjøp av verktøy, inventar og driftsmaterialer	10 044	10 499	10 044	10 499
Reparasjoner og vedlikehold	8 606	8 524	8 606	8 524
Fremmede tjenester	4 602	5 255	4 888	5 282
Kontorkostnad, telefon og porto	3 837	4 026	3 866	4 028
Transportmidler	1 139	955	1 139	955
Andre kostnader	563	6 108	565	6 187
Aktiverte interne kostnader	-4 913	-3 650	-4 913	-3 650
Sum	98 062	102 035	98 144	101 589

Note 5 – Skatt

Årets skattekostnad refererer seg til datterselskapene og fremkommer slik på den skattepliktige virksomheten

Årets skattekostnad fordeler seg på:	2011	2010
Betalbar skatt	20	405
Endring i utsatt skatt	-13	-302
Sum skattekostnad	7	103
Beregning av årets skattegrunnlag:		
Resultat før skattekostnad	45	3 013
Permanente forskjeller	-20	-2 593
Endring i midlertidige forskjeller	-21	1 027
Årets skattegrunnlag	4	1 448
Oversikt over midlertidige forskjeller:		
Anleggsmidler	-1 917	-2 238
Pensjoner	-22	-24
Gevinst- og tapskonto	1 208	1 510
Sum midlertidige forskjeller	-731	-752
Underskudd til fremføring	-107	-38
Sum grunnlag for utsatt skattefordel	-838	-790
28 % utsatt skatt	-234	-221
Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 28 % av resultat før skatt:		
28 % skatt av resultat før skatt	13	844
Permanente forskjeller (28 %)	-6	-726
Beregnet skattekostnad	7	118
Effektiv skattesats	15,7 %	3,9 %

Note 6 – Varige driftsmidler og leieavtaler

	Anskaffelseskost pr 01.01	Tilgang	Avgang	Årets avskrivninger	Akk. avskrivninger pr 31.12	Bokført verdi pr 31.12
MORSELSKAP						
VANN						
Ledningsnett, grøfter ol.	153 000	14 479	-	3 746	42 820	124 659
Tomter, bygninger oa eiendom	24 392	2 857	-	501	17 075	10 174
Maskiner og anlegg	23 417	2 770	-	769	13 103	13 084
Inventar, verktøy, kontormaskiner ol.	3 547	324	98	175	628	3 144
SUM	204 356	20 430	98	5 191	73 626	151 061
AVLØP						
Ledningsnett, grøfter ol.	63 010	1 197	-	1 548	40 049	24 158
Tomter, bygninger oa eiendom	71 454	102	-	2 228	51 421	20 136
Maskiner og anlegg	96 953	2 413	-	1 561	83 077	16 289
Inventar, verktøy, kontormaskiner ol.	30 557	22 168	-	1 343	3 124	49 601
SUM	261 974	25 880	-	6 680	177 671	110 184
VANN OG AVLØP FELLES						
Tomter, bygninger oa eiendom	1 379	-	-	69	154	1 225
Maskiner og anlegg	2 905	334	-	229	2 142	1 097
Inventar, verktøy, kontormaskiner ol.	2 514	389	-	87	1 544	1 358
SUM	6 798	723	-	385	3 841	3 680
RENOVASJON						
Ledningsnett, grøfter ol.	8 331	-	-	421	6 805	1 526
Tomter, bygninger oa eiendom	56 863	2 008	-	1 887	34 275	24 596
Maskiner og anlegg	20 956	5 930	1 520	1 706	8 596	16 771
Inventar, verktøy, kontormaskiner ol.	14 429	3 007	-	1 013	9 875	7 561
SUM	100 579	10 945	1 520	5 027	59 551	50 454
ADMINISTRASJON						
Maskiner og anlegg	257	-	-	32	182	75
Inventar, verktøy, kontormaskiner ol.	11 049	531	-	1 048	8 011	3 568
SUM	11 306	531	0	1 080	8 193	3 643
Totalt	585 013	58 509	1 618	18 363	322 882	319 022
Herav anlegg under utførelse	51 443					68 594
DRIFTSMIDLER I DATTERSELSKAPER						
Tomter, bygninger oa eiendom	4 118	-	-	102	2 736	1 381
Maskiner og anlegg	2 203	-	-	100	1 353	850
Inventar, verktøy, kontormaskiner ol.	113	-	-	6	28	85
SUM	6 434	-	-	208	4 117	2 316
Sum konsern varige driftsmidler	591 447	58 509	1 618	18 571	326 999	321 338

Både morselskapet og konsernet benytter lineære avskrivninger for alle varige driftsmidler.

Den økonomiske levetiden for driftsmidlene er beregnet til:

- Bygninger, ledningsnett og uteanlegg 30–40 år
- Maskiner, utstyr, verktøy og inventar 10–15 år
- Transportmidler 8 år
- Edb og annet kontorutstyr 3–5 år

Note 7 – Datterselskap, tilknyttet selskap m v

Datterselskap Selskapets navn	Kontoradr.	Eier- og stemmeandel	Balanseført verdi	Årsresultat	Egenkapital
Hias Næring AS	Hamar	100 %	13 000	39	19 777

Hias Næring AS eier 100 % av aksjene i følgende selskaper:

Selskapets navn	Kontoradr.	Eier- og stemmeandel	Balanseført verdi	Årsresultat	Egenkapital
Hias Drift AS	Hamar	100 %	1 010	193	2 151
Hias Miljøpartner AS	Hamar	100 %	110	-49	56

Tilknyttede selskaper i morselskapet Selskapets navn	Kontoradr.	Eier- og stemmeandel	Balanseført verdi	Årsresultat	Egenkapital
Mjøsanlegget AS	Hamar	44,6 %	8 750	1 767	20 818

Øvrige tilknyttede selskaper i konsernet eies av datterselskapet Hias Næring AS

Tilknyttede selskaper - Egenkapitalmetoden Selskapets navn	Østlandet Gjenvinning AS	Fredvang Eiendom AS	Mjøsanlegget AS	Totalt
Anskaffelseskost	3 949	2 510	8 750	15 209
Årets resultatandel	1 491	743	788	3 022

Beregning av balanseført verdi 31.12.

Balanseført verdi 01.01.	3 949	2 510	8 750	15 209
Årets resultatandel	1 491	743	788	3 022
Egenkapitaljustering direkte mot egenkapitalen	5 318	1 980	-253	7 045
Balanseført verdi 31.12.	10 758	5 233	9 285	25 276

Eierandel	35,0 %	33,3 %
Kontoradresse	Hamar	Hamar

Egenkapitaljustering direkte mot egenkapitalen er korrigering av tidligere års feil ved at investeringene ikke har vært klassifisert som tilknyttede selskap.

Note 8 – Mellomværende med selskap i samme konsern og tilknyttede selskap

	Foretak i samme konsern		Tilknyttede selskap	
	2011	2010	2011	2010
FORDRINGER				
Kundefordringer	359	2 000	-	-
Sum	359	2 000	-	-
GJELD				
Leverandørgjeld	-	72	2 319	273
Sum	-	72	2 319	273

Note 9 – Langsiktig gjeld

Opplysninger om lån fra kredittinstitusjoner

Långiver/lån nr.	Oppr. lån	Oppt. år/ siste avdrag	Restgjeld 1.1.11	Renter 2011	Avdrag/ innløsning 2011	Restgjeld 31.12.11
MORSELSKAP						
Vann						
NKB-19920725	67 000	1992/2012	7 444	162	3 722	3 722
NKB-20060170	14 000	2006/2038	12 031	339	438	11 594
NKB-20060171	10 000	2006/2033	8 333	234	370	7 963
NKB-20080211	16 000	2008/2048	15 000	434	400	14 600
NKB-20080212	14 000	2008/2048	13 125	380	350	12 775
NKB-20090375	24 000	2009/2049	23 100	674	600	22 500
NKB-20100916	24 000	2010/2050	24 000	659	600	23 400
NKB-20110605	20 000	2011/2049	-	100		20 000
Sum			103 033	2 982	6 480	116 553
Avløp						
NKB-20030776	16 219	2003/2023	10 265	285	790	9 475
NKB-20110606	15 000	2011/2030	-	75		15 000
Sum			10 265	360	790	24 475
Renovasjon						
NKB-20030776	4 899	2003/2023	3 101	86	239	2 862
NKB-20090373	14 000	2009/2023	12 500	358	1 000	11 500
NKB-20100919	10 000	2010/2027	10 000	272	588	9 412
NKB-20110607	14 000	2011/2034	-	70		14 000
Sum			25 601	786	1 827	37 774
Sum total			138 899	4 128	9 097	178 803
Øvrig konsern						
Hias Drift AS						
Sparebanken Hedmark	10 865	2005/2015	441	19	102	339
Sum total konsern			139 340	4 147	9 199	179 142

Deltakerkommunene Hamar, Stange, Ringsaker og Løten har stilt garantier for selskapets gjeld gjennom selskapsavtalen.

Note 10 – Bankinnskudd

	2011
Bundne skattetreksmidler utgjør:	1 983

Bundne bankinnskudd er kun i morselskapet.

Note 11 – Innskuddskapital og eierstruktur

Innskuddshavere i Hias IKS pr 31.12.11 er:	Innskuddskapital	Eierandel	Stemmeandel
Hamar kommune	10 200	51 %	51 %
Stange kommune	4 800	24 %	24 %
Ringsaker kommune	3 400	17 %	17 %
Løten kommune	1 600	8 %	8 %
Totalt	20 000	100 %	100 %

Note 12 – Egenkapital

Morselskap	Innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital pr 01.01.	20 000	171 216	191 216
Årets resultat	-	15 997	15 997
Totalt	20 000	187 213	207 214
Konsern	Innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital pr 01.01.	20 000	179 042	199 042
Tidligere års resultater i tilknyttede selskaper	-	7 045	7 045
Årets resultat	-	19 058	19 058
Egenkapital pr 31.12.	20 000	205 145	225 144

Note 13 – Pensjoner

	Morselskap		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	4 851	4 276	4 851	4 276
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	3 327	3 221	3 333	3 227
Avkastning på pensjonsmidler	-2 655	-2 449	-2 660	-2 454
Resultatført estimatavvik	1 163	899	1 163	899
Resultatført planendring	-	-4 798	-	-4 808
Administrasjonskostnad	238	205	238	205
Arbeidsgiveravgift	812	662	812	662
Ansattes egenandel	-645	-567	-645	-567
Netto pensjonskostnad	7 092	1 450	7 093	1 440
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	77 007	68 763	77 147	68 891
Pensjonsmidler	-52 180	-48 169	-52 275	-48 259
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-26 898	-24 325	-26 928	-24 345
Arbeidsgiveravgift	3 501	2 904	3 507	2 909
Netto pensjonsforpliktelse inkl arbeidsgiveravgift	1 431	-827	1 453	-804
Økonomiske forutsetninger:				
Diskonteringsrente			3,80 %	4,60 %
Forventet avkastning på fondsmidler			4,10 %	5,40 %
Forventet lønnsregulering			3,50 %	4,00 %
Forventet pensjonsøkning			2,48 %	2,97 %
Forventet G-regulering			3,25 %	3,75 %

De aktuarmessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografiske faktorer.

Foretakets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede kollektive tjenestepensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse og omfatter 78 ansatte pr 31.12.2011.

Tjenestepensjonsordningen gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66 % av pensjonsgrunnlaget. I tjenestepensjonsordningen inngår også uføre-, ektefelle-, barnpensjon og AFP/tidligpensjon. Disse ytelsene samordnes med pensjoner som utbetalt

fra folketrygden. Tjenestepensjonsordningen i KLP er etter Norsk Regnskapsstandard nr 6 definert som en multiemployer plan. Hias har balanseført sin andel av totale pensjonsforpliktelser, og resultatført årets pensjonskostnad. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene.

Selskapet følger NRS om Pensjoner. Estimatavvik og planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningstid i den grad det overstiger 10 % av det største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor).

Note 14 – Investering og finansiering

	Morselskap		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Investering i varige driftsmidler	58 509	60 794	58 509	60 794
Utlån, kjøp av aksjer og andeler	148	123	548	123
Overført til annen egenkapital	-	-	-	2 960
Sum investeringer	58 657	60 917	59 057	63 877
Bruk av lån	49 000	34 000	49 000	34 000
Salg av anleggsmidler	894	40	894	3 000
Forsikringsoppgjør	390	37	390	37
Egenkapitalfinansierte investeringer	8 373	26 840	8 773	26 840
Sum finansiering	58 657	60 917	59 057	63 877

Note 15 – Markedsbasert finansielle omløpsmidler

	Anskaffelseskost	Balanseført verdi	Markedsverdi	Resultatført verdiendring	Herav realisert tap/gevinst
Enkelobligasjoner	3 496	3 496	3 450	-	-
Hedgefond	186	241	241	-6	-5
Obligasjonsfond	15 000	17 144	17 144	633	-
Sum	18 682	20 881	20 835	627	-5

Note 16 – Andre avsetninger for fremtidige forpliktelser

Avsetning for etterdrift av deponi på Heggvin	35 017
---	--------

Selskapets konsesjon forplikter Hias IKS til å drifte deponiet Heggvin i 30 år etter at deponiet er nedlagt. Deponiet ble lagt ned ved utgangen av 2010. I den forbindelse er det gjort en beregning av etterdriftskostnadene ved anlegget. Opprinnelig avsetning på 36,3 mill kroner tilbakeføres etter en nåverdiberegning over etterdriftsperioden. Årets endring i avsetning utgjør 1.531 tusen kroner bestående av rentekostnad på 908 tusen kroner og reversering avsatt kostnad med 2.440 tusen kroner.

Til representantskapet i Hias IKS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Hias IKS som består av selskapsregnskap, som viser et overskudd på kr 15 997 000, og konsernregnskap, som viser et overskudd på kr 19 058 000. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2011, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Hias IKS' finansielle stilling per 31. desember 2011 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Hamar, 27. mars 2012

BDO AS

Hans Bjørnstad
Statsautorisert revisor

Hias IKS
Vangsvegen 143, postboks 4065
2306 Hamar

Telefon 62 54 37 00 (kl 0800-1500)
e-post post@hias.no
web www.hias.no
org.nr. NO 947 293 265 MVA